

Handläggare/Sakkunnig
Lena Sjöberg, prefekt IoS
Telefon
0520-22 30 00
e-post
lena.sjoberg@hv.se

Datum   Ärendenummer
2021-10-20   HV 2021/482

Utbildningsdepartementet

Remissyttrande över Promemoria: Professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare (U2021/03373)

Övergripande synpunkter

Högskolan Väst ställer sig positiv till införande av ett professionsprogram i det svenska utbildningssystemet med en nationell och förtydligad struktur för kompetensutveckling för förskollärare, lärare och rektorer och ett tydligare meriteringssystem för legitimerade lärare och förskollärare. Vi håller med om att ett professionsprogram kan ge möjlighet till positiva effekter på (förskol-)lärarprofessionerna, kvaliteten i verksamheterna och arbetsmiljön för lärare och rektorer i förskola, fritidshem och skola, och att programmet är viktigt för en skola som ska vila på vetenskaplig grund.

Kommentarer och ändringsförslag

Kapitel 6.2 – Den nationella strukturen för kompetensutveckling

Högskolan Väst stödjer utredningens resonemang om vikten av att ge (förskol-)lärare möjlighet till såväl breddning som fördjupning av sina lärarkompetenser. Det är viktigt att strukturer byggs upp för att skapa dessa utbildningsinsatser, men lika viktigt att skolhuvudmännen skapar möjlighet för personalen att genomgå utbildning/kompetensutveckling. Skolhuvudmännens ansvar bör därför betonas tydligare än vad som görs i nuvarande förslag (se även 6.3).

Vi vill betona att förslaget har en snäv definition av lärarkunskap, genom att enbart didaktik och ämneskunskaper lyfts fram som områden inom kompetensutvecklingsstrukturen. Även fördjupade/breddade studier inom områden som pedagogik, utbildningsvetenskap, barn- och ungdomsvetenskap och pedagogiskt arbete et c är väsentliga för (förskol-)lärarprofession och lärarbetet.

HÖGSKOLAN VÄST

461 86 Trollhättan

Besöksadress:
Gustava Melins gata 2

Telefon 0520-22 30 00
www.hv.se

Organisationsnummer:
202100-4052

Telefax   0520-22   30   99

Vi anser också att kompetensutvecklingsstrukturen tydligare bör knytas samman med andra reformer med samma intentioner att stärka såväl den vetenskapliga grunden i förskola och skola som integration mellan teori och praktik, såsom ULF-satsningen och övningsskolorna. Detta talar för en tydligare relation till lärosäten och lärarutbildningarna (se nedan).

Kapitel 6.3 – Det nationella meriteringssystemet

Vi stödjer intentionen att skapa ett system som är överskådligt och inte medför en omfattande statlig administration. Därför är det mycket viktigt med tydliga kriterier relaterat till konstruktionen av bedömningspraktiken för meriteringssystemet. Förslaget är här för vagt framskrivet (förmåga till undervisning av *hög* kvalitet, genomfört *vis* kompetensutveckling), även om det betonas att det blivande professionsrådet ska utveckla en praxis. Vår bedömning är också att villkoren för både meriterad lärare och särskilt meriterade lärare är för snävt knutna till undervisningsämnen eller det specialpedagogiska ämnesområdet (jämför den nationella kompetensutvecklingsstrukturen). Även här bör fler utbildningsvetenskapliga ämnestraditioner anses väsentliga för lärarprofessionen, både vid bedömning av kompetens och beträffande forskarstudier för att kunna bli bedömd som särskilt meriterad lärare. Det blir särskilt viktigt för att möjliggöra för exempelvis förskollärare och lärare inom fritidshemmet att kunna meritera sig. Även beträffande det nationella meriteringssystemet bör en tydligare integration till ULF- och övningsskolreformerna skapas, för att samtidigt möjliggöra intentionerna av dessa reformer.

Högskolan Väst är också kritisk mot förslaget om krav på kortare undervisningserfarenhet (fyra år jämfört med åtta år) för att uppnå meriteringsnivån ”meriterad lärare” i skolor med särskilt svåra förhållanden. Förslaget motiveras med att det är svårt att rekrytera lärare till sådana områden, och att en kortare meriteringstid kan få fler att söka sig till dessa skolor, vilket i nästa steg kan leda till ökad undervisningskvalitet. Vi menar att detta förslag snarare kan få motsatt effekt, och medföra att lärare använder förskolor och skolor i dessa områden som ”meriteringssprångbrädor”. De långsiktiga effekterna kan bli en större omsättning av lärare i dessa områden och därmed en försämrad kvalitet och situation för barn och elever. För att få fler kvalificerade förskollärare och lärare till dessa förskolor och skolor krävs i stället andra incitament (lön, planeringsförutsättningar et c).

Vidare bör förslaget om att det inte krävs undervisningserfarenhet från förskola, fritidshem och skola för särskilt meriterade lärare ses över, dels för att få en progression i meriteringsnivåerna, dels för att värna undervisningsskicklighet.

Kapitel 6.5 – Skolverket som ansvarig myndighet

Beträffande ansvar för professionsprogrammet vill vi betona (se även 6.2) lärosätenas roll i arbetet med att ta fram och genomföra de kompetensutvecklingsinsatser som programmet kräver. Högskolor och universitet (framför allt kopplat till lärarutbildningarna) och deras utbildningsutbud bör utgöra grunden för utbildningsinsatserna, och att kompetensutvecklingsstrukturen bygger på redan befintlig akademisk struktur med kurser/program på grund respektive avancerad nivå (magister och master). Det underlättar möjligheten till forskarstudier för de lärare som har sådana ambitioner. Fler forskarutbildade lärare möjliggör högre kvalitet både i lärarutbildningen och i förskola, fritidshem och skola. Vi ser en risk i att den föreslagna strukturen kan innebära en utvecklad köp- och säljorganisation med Skolverket som beställare och lärosätena som enbart anordnare.

Kapitel 6.6 och 6.7 – Rådet för professioners ansvar

Högskolan Väst ser positivt på förslaget att skapa ett råd för professioner i skolväsendet. Vi anser dock att det krävs fler än två ledamöter som företrädare för universitet och högskolor, dels för att stärka intentionen om vetenskaplig grund, dels för att lärosätena (lärarutbildningen) behöver vara en viktig aktör i hela professionsprogrammet, och dels för att tydliggöra kopplingen mellan förskol- och skolpraktiken och lärarutbildningen. Över lag bör aspekten vetenskaplig grund/kompetens vid tillsättningen av samtliga ledamöter ha stor tyngd..

Kapitel 6.7, 6.8, 7 och 9 – Rådet för professioners ansvar, ikraftträdande och ekonomiska konsekvenser

Enligt förslaget ska Rådet för professioner bistå Skolverket i arbetet med att identifiera behov av kompetensutveckling (6.7) och utveckla meriteringssystemet (6.8). Förslaget lyfter fram många beslut som måste tas för att kunna påbörja professionspraktiken. Som tidigare noterats är förslaget mestadels ganska vagt framskrivet. Det innebär ett omfattande arbete för det nytillsatta rådet, samt berörda institutioner. Samtidigt ska förordningen om professionsprogrammet träda i kraft 1 juli 2023. De många, och också komplexa, överväganden rådet måste göra för att ett professionsprogram med hög kvalitet (både kompetensutvecklings- och meriteringsaspekten) ska kunna tas i bruk, kräver gott om tid. Vår bedömning är därför att tiden för implementeringen är för kort (kapitel 7).

Universitet och högskolor som ska genomföra utbildningsinsatserna kommer att behöva tid att både planera insatserna och att integrera dessa med ordinarie verksamhet. Dessutom krävs en översyn över medelstillelning till universitet och högskolor som ska genomföra insatserna (kapitel 9).